

A spanyol–belga–magyar EU-elnökségi trió programja

Bevezetés

Az Általános Ügyek Tanácsában június 27-én mutatták be a 2023. július 1. napján induló spanyol–belga–magyar soros elnökségi trió programját. A Tanács munkáját a következő 18 hónapra meghatározó dokumentumot a három tagállam közösen dolgozta ki. Melyek a program kiemelt célkitűzései, és milyen kihívásokkal kell várhatóan szembenéznie a spanyol, a belga, valamint a 2024. július 1-jén munkáját megkezdő magyar soros elnökségnek?

Az elnökségi trió

Az Európai Unió Tanácsának soros elnöki tisztségét félévente más-más uniós tagállam tölti be, hármas csoportokban, úgynevezett elnökségi triókban szorosán együttműködve. Az elnökségi triók rendszerét a Lisszaboni Szerződés vezette be 2009-ben. A trió tagjai hosszú távú célokat tűznek ki, és közös programot készítenek, melyben meghatározzák azokat a témákat és kérdéseket, amelyekkel ebben a másfél évben a Tanács foglalkozni fog.¹ A trió programja alapján a három tagállam mindegyike elkészíti saját részletesebb féléves tervét. Ez azonban nem jelenti azt, hogy ettől a kerettől – különösen rendkívüli újabb fejlemények hatására – ne lehetne eltérni. Jó példa erre a francia–cseh–svéd elnökségi trió, amelynek második hónapjában Oroszország megtámadta Ukrajnát, ez pedig a cseh és a svéd elnökség programjára is jelentős hatással volt,² az új fejlemények és kihívások fényében az államok kénytelen voltak módosítani az előzetesen meghatározott terveiken.

¹ Az EU Tanácsának elnöksége.

² TÁRNOK 2022; 2023.

A 2023–2024-es spanyol–belga–magyar elnökségi trió bemutatása

Az Általános Ügyek Tanácsának (ÁÜT) június 27-i ülésén³ Spanyolország, Belgium és Magyarország illetékes miniszterei bemutatták a trió programját.⁴ Magyarországot az ülésen Varga Judit igazságügyi miniszter képviselte, a spanyol elnökség nevében Pascual Navarro Ríos európai uniós ügyekért felelős miniszter, Belgium képviselőjében pedig Willem van de Voorde brüsszeli állandó képviselő ismertette a programot.

A nyilvános ülésen Varga Judit elmondta, hogy a három tagállam szorosan együttműködik, a közös munka jó hangulatban zajlik, a felkészülést pedig már hozzávetőleg egy évvel ezelőtt elkezdték. A spanyol–belga–magyar trió másodjára dolgozik együtt a soros elnökség megvalósításán, hiszen 2010-ben és 2011 első felében is ez a hármas került sorra a rotációs elnökség keretén belül. A Tanács támogatta a trió elnökségi programját, a nyilvános ülésen pedig nyoma sem volt az elmúlt hetek Európai Parlamentben tapasztalt politikai vitáinak, amelyek Magyarország képességeit vonták kétségbe a soros elnöki tisztség megfelelő ellátására vonatkozóan.

A 2023–2024-es spanyol–belga–magyar elnökségi trió elemzése

A program elején a trió tagjai leszögezik: az Ukrajna elleni orosz agresszió és a növekvő globális bizonytalanság megköveteli az Európai Uniótól, hogy fokozza ellenálló képességét és stratégiai autonómiáját. A program négy pillérre épít: gazdaság és versenyképesség, az uniós polgárok szabadsága és biztonsága, zöldebb és igazságosabb Európa, valamint érdekek és értékek az uniós külpolitikában.

Gazdaság és versenyképesség

A program értelmében a trió az EU egységes piacának elmélyítésén fog dolgozni azzal a céllal, hogy megfelelő keretfeltételeket biztosítson egy jövőálló uniós gazdaság számára, valamint fokozza az EU hosszú távú versenyképességét.

³ Council of the European Union 2023a.

⁴ Council of the European Union 2023b.

A spanyol–belga–magyar EU-elnökségi trió programja

A trió a nyitott stratégiai autonómiát, a gazdasági rugalmasságot és a versenyképességet fogja előmozdítani az EU iparpolitikájában, különös tekintettel a kettős, a zöld és a digitális átállásra. A trió hozzájárul majd a bankunió kiteljesítéséhez és a valódi tőkepiaci unió felé történő előrelépéshez, külön hangsúlyt fektet a közös áfarendszer modernizálására és egyszerűsítésére, valamint hozzájárul az uniós vámkódex felülvizsgálatához. A tagállamok erősíteni kívánják a fogyasztók jogainak védelmét, egyúttal ösztönözve a környezetvédelmi szempontból fenntarthatóbb fogyasztási szokásokat.

A program csupán röviden tér ki a magyar elnökség számára fontos szakpolitikának számító kohéziós politikára, rögzítve, hogy kiemelt figyelmet szentelnek majd a 2027 utáni kohéziós politika jövőjéről szóló párbeszédnek. A program arra is kitér, hogy a következő másfél év során lesz esedékes az EU 2021–2027 közti többéves pénzügyi keretének (MFF) féldős felülvizsgálata.

Az uniós polgárok szabadsága és biztonsága

A spanyol–belga–magyar trió hangsúlyozza, hogy a migráció olyan európai kihívás, amelyre európai választ kell adni, ezért a trió elkötelezett a közös európai menekültügyi rendszer és a migrációs és menekültügyi paktum reformjának folytatása mellett, és mindent megtesz azok elfogadása érdekében. A trió javítani kívánja a schengeni térség működését, és kiemelt figyelemben részesíti a külső határok megerősítését. Az illegális migráció elleni küzdelem és a külső határok védelmének támogatása vélhetően a magyar elnökségi programban is hangsúlyos prioritásként jelenik majd meg.

A trió ezenfelül fokozni kívánja a határokon átnyúló szervezett bűnözés és a terrorizmus elleni fellépést. A három tagállam úgy véli, hogy különös figyelmet kell fordítani a gyermekekkel szembeni szexuális visszaélés, a nők elleni erőszak, valamint a gyűlölet-bűncselekmények, a rasszizmus, az antiszemitizmus és az idegengyűlölet elleni küzdelemre. E pillér keretén belül tér ki a program az uniós értékek és emberi jogok érvényre juttatásának fontosságára, valamint leszögezi, hogy a jogállamiság a védett értékek egyik kiemelt garanciája, ekképpen pedig minden tagállamnak tiszteletben kell tartania ezt az elvet.

Zöldebb és igazságosabb Európa

Ez a közös program legsokrétűbb pillére, amelyben megjelenik a zöldpolitika és a zöld átállás, a közös agrárpolitika, az energetika és a szociális politika is.

A trió törekedni fog a *Fit for 55* csomag gyors és méltányos megvalósítására, folytatja a munkát a hátralévő jogalkotási dossziékon. További kiemelt terület lesz az erdőgazdálkodás, amelynek javítására szintén vállalkozik a spanyol–belga–magyar hármas. A trió támogatni fogja a különféle címkézési kezdeményezéseket az önálló európai élelmiszer-politika megvalósítása érdekében, valamint figyelemmel kísérik majd a megreformált közös agrárpolitika (KAP) végrehajtását és a 2027 utáni új KAP kialakítását.

A trió tagjai az általuk megvalósított elnökségek során erőfeszítéseket tesznek a tiszta energiára való átállás érdekében, különös tekintettel a határokon átnyúló energiainfrastruktúrák elősegítésére és fejlesztésére. A tagállamok azt is leszögezik azonban, hogy céljuk a biztonságos, fenntartható és megfizethető energiaellátás biztosítása a polgárok és a vállalkozások számára. A hozzáférhető energia biztosítása Magyarország számára is fontos célkitűzés, hiszen alapjaiban befolyásolja az uniós tagállamok versenyképességét.

A trió továbbá hatékonyan végre kívánja hajtani a szociális jogok európai pillérére és a Bizottság szociális gazdaságra vonatkozó cselekvési tervét. A spanyol–belga–magyar elnökségi hármas programban tett vállalása értelmében különös figyelmet fordít majd az EU előtt álló demográfiai kihívás kezelési módjainak feltárására. Ez utóbbi várhatóan hangsúlyosan meg fog jelenni a magyar elnökségi programban is, együttesen a magyar kormány által szorgalmazott, családokat támogató intézkedésekkel.

Érdekek és értékek az uniós külpolitikában

A trió célja a nemzetközi partnerségek és a biztonság valamennyi dimenziójának megerősítése, egy ambiciózus és kiegyensúlyozott kereskedelempolitika kialakítása, valamint az EU érdekeinek határozottabb, közös európai értékek alapján történő védelme.

Az orosz–ukrán háború megkerülhetetlen pillérré emelte az EU közös kül- és biztonságpolitikáját is. Ezzel összhangban a trió emlékeztet, hogy az EU politikai, gazdasági, pénzügyi, katonai és humanitárius támogatást nyújt Ukrajnának, hogy gyakorolhassa önvédelemhez való jogát Oroszország illegális agressziójával szemben. A spanyol–belga–magyar elnökségi hármas elkötelezte

A spanyol–belga–magyar EU-elnökségi trió programja

magát amellelt, hogy az EU Stratégiai Iránytűjének időben történő végrehajtásával megerősíti az EU biztonság és védelem terén való fellépési képességét. Az EU stratégiai autonómiája e területen a magyar kormány számára is fontos igazodási pont, és legnagyobb eséllyel a magyar elnökségi programban is megjelenik majd.

E pillérhez tartozik az EU bővítés- és szomszédspolitikája, amely a magyar elnökség számára is kiemelt prioritás élvez. A trió tovább kívánja vinni az EU bővítési folyamatát, külön figyelmet fordítva az érintett országokkal folytatott rendszeres politikai párbeszéd fokozására, és ösztönözve őket a koppenhágai kritériumoknak való megfeleléssel kapcsolatos előrehaladásra. A bővítés- és szomszédsgpolitika magyar szempontból kiemelt figyelemben részesített régiója a Nyugat-Balkán, a magyar soros elnökség számára pedig várhatóan az EU–Nyugat-Balkán-csúcstalálkozó megvalósítása fontos célkitűzés lesz 2024 második felére.

Összegzés

A trió programja a három érintett tagállam kompromisszumos megállapodása az együttműködésük legfontosabb szakpolitikai kereteire vonatkozóan, ez azonban nem jelenti azt, hogy akár a magyar elnökség valamennyi, a trió programjában megjelenő célt egyenlő intenzitással fogja képviselni. Noha a magyar elnökségi program várhatóan csak 2024 júniusában válik nyilvánossá, az illetékes kormánytagok közleményei alapján kikövetkeztethetők azok a célok, amelyek a magyar soros EU-elnökség alatt kiemelt figyelmet fognak élvezni.⁵

2023. június 28.

Felhasznált irodalom

Az EU Tanácsának elnöksége. Online: www.consilium.europa.eu/hu/council-eu/presidency-council-eu/
Council of the European Union (2023a): *General Affairs Council, 27 June 2023*. Online: www.consilium.europa.eu/en/meetings/gac/2023/06/27/?fbclid=IwAR3hvk8PEkAeyyIL2biKzqUSE2QdmdrYUMjtvYD0G2cC4cpcYoTDtdjCpCo

⁵ VARGA 2023.

Tárnok Balázs

- Council of the European Union (2023b): *Taking Forward the Strategic Agenda – 18-Month Programme of the Council (1 July 2023 – 31 December 2024)*. Brüsszel, 2023. június 20., 10597/23. Online: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10597-2023-INIT/en/pdf>
- TÁRNOK Balázs (2022): Mit várhatunk a cseh uniós elnökségtől? *Ludovika.hu*, 2022. július 1. Online: www.ludovika.hu/blogok/ot-perc-europa-blog/2022/07/01/mit-varhatunk-a-cseh-unios-el-noksegtol/
- TÁRNOK Balázs (2023): Mit várhatunk a svéd uniós elnökségtől? *Ludovika.hu*, 2023. január 9. Online: www.ludovika.hu/blogok/ot-perc-europa-blog/2023/01/09/mit-varhatunk-a-sved-unios-el-noksegtol/
- VARGA Judit [@JuditVarga_EU] (2023): Presenting Our #EU2024HU Plans to the Parliament's #European Affairs Committee. *Twitter*, 2023. május 22. Online: https://twitter.com/JuditVarga_EU/status/1660665891439140866